Četvrtak, 28. studenog 2019.

P9_TA(2019)0080

Pristupanje EU-a Istanbulskoj konvenciji i druge mjere za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja

Rezolucija Europskog parlamenta od 28. studenoga 2019. o pristupanju EU-a Istanbulskoj konvenciji i drugim mjerama za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja (2019/2855(RSP))

(2021/C 232/08)

Europski parlament,

— uzimajući u obzir Ugovor o Europskoj uniji (UEU), Ugovor o funkcioniranju Europske unije (UFEU) i Povelju Europske unije o temeljnim pravima,

— uzimajući u obzir Konvenciju Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, koja je 11. svibnja 2011. otvorena za potpisivanje u Istanbulu (dalje u tekstu: „Istanbulska konvencija”),

— uzimajući u obzir Pekinšku deklaraciju i Platformu za djelovanje koje su usvojene 15. rujna 1995. na Četvrtoj svjetskoj konferenciji o ženama i kasnije dokumente koji su iz njih proizašli, a koji su usvojeni na posebnim sjednicama Ujedinjenih naroda: Peking + 5 (2005.), Peking + 15 (2010.) i Peking + 20 (2015.),

— uzimajući u obzir odredbe pravnih instrumenata UN-a u području ljudskih prava, pogotovo one koje se odnose na prava žena,

— uzimajući u obzir Prijedlog odluke Vijeća od 4. ožujka 2016. (COM(2016)0109),

— uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU) 2017/865 od 11. svibnja 2017. o potpisivanju, u ime Europske unije, Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u odnosu na pitanja povezana s pravosudnom suradnjom u kaznenim stvarima ([1]),

— uzimajući u obzir Odluku Vijeća (EU) 2017/866 od 11. svibnja 2017. o potpisivanju, u ime Europske unije, Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u odnosu na azil i zabranu prisilnog udaljenja ili vraćanja (non-refoulement) ([2]),

— uzimajući u obzir Bečku konvenciju o pravu međunarodnih ugovora od 23. svibnja 1969., a posebno njezine članke 26. i 27.,

— uzimajući u obzir mjerodavnu sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava,

— uzimajući u obzir Direktivu 2012/29/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2012. o uspostavi minimalnih standarda za prava, potporu i zaštitu žrtava kaznenih djela te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2001/220/PUP ([3]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2011/99/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o europskom nalogu za zaštitu ([4]) i Uredbu (EU) br. 606/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 12. lipnja 2013. o uzajamnom priznavanju zaštitnih mjera u građanskim stvarima ([5]),

([1]) SL L 131, 20.5.2017., str. 11.
([2]) SL L 131, 20.5.2017., str. 13.
([3]) SL L 315, 14.11.2012., str. 57.
([4]) SL L 338, 21.12.2011., str. 2.
([5]) SL L 181, 29.6.2013., str. 4.

— uzimajući u obzir Direktivu 2011/36/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 5. travnja 2011. o sprečavanju i suzbijanju trgovanja ljudima i zaštiti njegovih žrtava te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2002/629/PUP ([6]) i Direktivu 2011/93/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o suzbijanju seksualnog zlostavljanja i seksualnog iskorištavanja djece i dječje pornografije, te o zamjeni Okvirne odluke Vijeća 2004/68/PUP ([7]),

— uzimajući u obzir Direktivu 2006/54/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 5. srpnja 2006. o provedbi načela jednakih mogućnosti i jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pitanjima zapošljavanja i rada ([8]) te Direktivu Vijeća 2004/113/EZ od 13. prosinca 2004. o provedbi načela jednakog postupanja prema muškarcima i ženama u pristupu i nabavi robe, odnosno pružanju usluga ([9]), u kojima se definira i osuđuje uznemiravanje i seksualno uznemiravanje,

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 4. travnja 2019. u kojoj se traži mišljenje Suda o usklađenosti s Ugovorima prijedloga o pristupanju Europske unije Konvenciji Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji te o postupku za pristupanje ([10]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 11. rujna 2018. o mjerama za sprječavanje i borbu protiv zlostavljanja i spolnog uznemiravanja na radnom mjestu, na javnim mjestima i u političkom životu u EU-u ([11]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 26. listopada 2017. o borbi protiv spolnog uznemiravanja i zlostavljanja u EU-u ([12]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 12. rujna 2017. o Prijedlogu odluke Vijeća o sklapanju, od strane Europske unije, Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (COM(2016)0109 – 2016/0062(NLE)) ([13]),

— uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 9. lipnja 2015. o Strategiji EU-a za jednakost žena i muškaraca nakon 2015. ([14]),

— uzimajući u obzir smjernice EU-a od 8. prosinca 2008. o nasilju nad ženama i djevojčicama te borbi protiv svih oblika diskriminacije žena i djevojčica,

— uzimajući u obzir radni dokument službi Komisije od 3. prosinca 2015. naslovljen „Strateški angažman za rodnu ravnopravnost 2016. – 2019.” (SWD(2015)0278),

— uzimajući u obzir izvješće Agencije Europske unije za temeljna prava (FRA) iz ožujka 2014. naslovljeno „Nasilje nad ženama: istraživanje provedeno diljem EU-a”,

— uzimajući u obzir mišljenje Venecijanske komisije od 14. listopada 2019. o Armeniji, u vezi s ustavnim posljedicama ratifikacije Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji,

— uzimajući u obzir Okvirnu odluku Vijeća 2008/913/PUP od 28. studenog 2008. o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kaznenopravnim sredstvima ([15]),

— uzimajući u obzir članak 132. stavak 2. Poslovnika,

([6]) SL L 101, 15.4.2011., str. 1.
([7]) SL L 335, 17.12.2011., str. 1.
([8]) SL L 204, 26.7.2006., str. 23.
([9]) SL L 373, 21.12.2004., str. 37.
([10]) Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0357.
([11]) Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0331.
([12]) SL C 346, 27.9.2018., str. 192.
([13]) SL C 337, 20.9.2018., str. 167.
([14]) SL C 407, 4.11.2016., str. 2.
([15]) SL L 328, 6.12.2008., str. 55.

Četvrtak, 28. studenog 2019.

A. budući da je rodna ravnopravnost jedna od temeljnih vrijednosti EU-a; budući da je pravo na jednako postupanje i nediskriminaciju temeljno pravo sadržano u Ugovorima i Povelji o temeljnim pravima te da bi se trebalo u potpunosti poštovati;

B. budući da prema Indeksu rodne ravnopravnosti Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE) ni jedna zemlja EU-a još nije potpuno ostvarila jednakost žena i muškaraca; budući da je iskorjenjivanje rodno uvjetovanog nasilja preduvjet za postizanje tog cilja;

C. budući da je borba protiv rodno uvjetovanog nasilja jedan od prioriteta Strateškog angažmana EU-a za rodnu ravnopravnost 2016. – 2019.;

D. budući da se prema definiciji iz Istanbulske konvencije „nasilje nad ženama" „smatra kršenjem ljudskih prava i oblikom diskriminacije žena i označava sva djela rodno utemeljenog nasilja koja imaju za posljedicu ili će vjerojatno imati za posljedicu tjelesnu, seksualnu, psihičku ili ekonomsku štetu ili patnju žena, uključujući prijetnje takvim djelima, prisilu ili namjerno oduzimanje slobode, bilo da se pojavljuju u javnom ili privatnom životu";

E. budući da je termin „femicid" definiran u sklopu mehanizma praćenja Konvencije iz Beléma do Pará (MESECVI) kao nasilna smrt žene na temelju spola, neovisno o tome je li se dogodila u obitelji, životnom partnerstvu ili u nekoj drugoj vezi, u zajednici, kad je počinitelj osoba odnosno kad ga počini ili tolerira država ili osobe koje ju predstavljaju kao posljedica djelovanja ili propusta ([16]);

F. budući da se Istanbulskom konvencijom propisuje da se provedba svih njezinih odredbi, osobito mjera za zaštitu prava žrtava, mora osigurati „bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rod, rasa, boja kože, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, pripadnost nacionalnim manjinama, imovinsko stanje, rođenje, seksualna orijentacija, rodni identitet, dob, zdravstveno stanje, invaliditet, bračno stanje, migrantski, izbjeglički ili drugi status";

G. budući da je nasilje nad ženama i rodno uvjetovano nasilje, i fizičko i psihičko, raširena pojava te da pogađa žene u svim društvenim slojevima, neovisno o dobi, obrazovanju, prihodima, društvenom položaju odnosno zemlji podrijetla ili boravišta;

H. budući da je rodno uvjetovano nasilje uzrok i posljedica strukturnih nejednakosti s kojima se žene suočavaju u mnogim aspektima života, kao što su rad, zdravlje, pristup financijskim resursima, moć i znanje, kao i upravljanje osobnim vremenom; budući da je za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja potrebno razumijevanje njegovih uzroka i faktora koji mu pogoduju;

I. budući da je važno u obzir uzeti strukturno ili institucionalno nasilje koje se može definirati kao subordinacija žena u ekonomskom, društvenom i političkom životu, pri pokušaju da se objasni prevalencija nasilja nad ženama u našim društvima;

J. budući da žene u EU-u nisu jednako zaštićene od rodno uvjetovanog nasilja zbog različitih politika i zakonodavstva u državama članicama;

K. budući da pravosudni sustavi ne pružaju dovoljno potpore ženama; budući da u mnogim slučajevima žrtva može biti izložena ponižavajućim komentarima službenika tijela kaznenog progona ili je pak u položaju ovisnosti, što pogoršava njezin strah od prijavljivanja nasilja;

L. budući da smo u ovom desetljeću na globalnoj i europskoj razini svjedoci vidljive i organizirane ofenzive protiv rodne ravnopravnosti i prava žena, uključujući spolno i reproduktivno zdravlje i prava;

([16]) https://www.oas.org/es/mesecvi/docs/DeclaracionFemicidio-EN.pdf

M. budući da je prema istraživanju Agencije za temeljna prava (FRA) iz 2014. jedna trećina svih žena u Europi doživjela fizičko ili seksualno nasilje najmanje jednom od svoje 15. godine, da je 55 % žena suočeno s jednim ili više oblika seksualnog uznemiravanja, da je 11 % žena doživjelo kiberuznemiravanje, da je svaka dvadeseta žena (5 %) bila silovana te da je više od jedne desetine žena doživjelo seksualno nasilje uz upotrebu sile; budući da su u mnogim državama članicama u više od polovice slučajeva ubojice žena njihovi intimni partneri, rođaci ili članovi obitelji; budući da su žrtve policiji prijavile najozbiljnije slučajeve nasilja od strane partnera samo u 14 % slučajeva i najteže slučajeve nasilja koje nisu počinili partneri samo u 13 % slučajeva, što dokazuje da je u odnosu na prijavljene broj neprijavljenih slučajeva velik; budući da su zahvaljujući pokretu #metoo posljednjih godina žene i djevojčice počele prijavljivati slučajeve zlostavljanja, nasilja i uznemiravanja;

N. budući da su moderni oblici ropstva i trgovine ljudima, koji uglavnom pogađaju žene, i dalje prisutni u EU-u; budući da žene i djevojčice čine 71 % svih žrtava trgovine ljudima u svijetu i da su tri četvrtine tih žena i djevojčica žrtve seksualnog iskorištavanja ([17]);

O. budući da nasilje i uznemiravanje na internetu često imaju fizičke posljedice, zbog čega se pojavljuje ozbiljna opasnost od izazivanja takvog nasilja jer se korisnici na internetu potiču na oponašanje nasilja i zlostavljanja o kojima čitaju te na počinjenje takvih djela;

P. budući da su neke skupine žena i djevojčica, na primjer migrantice, žene izbjeglice i tražiteljice azila, žene i djevojčice s invaliditetom, žene koje su pripadnice skupine LGBT i Romkinje, suočene s isprepletenim i višestrukim oblicima diskriminacije te su stoga u situaciji u kojoj su čak izloženije riziku od rodno uvjetovanog nasilja i uskraćen im je pristup pravosuđu i službama za potporu i zaštitu te im je onemogućeno i ostvarivanje njihovih temeljnih prava;

Q. budući da je ženama koje su žrtve rodno uvjetovanog nasilja i njihovoj djeci često potrebna posebna potpora i zaštita zbog velike opasnosti od ponovljene viktimizacije, zastrašivanja i odmazde povezane s takvim nasiljem;

R. budući da rodno uvjetovano nasilje ugrožava ljudska prava, socijalnu stabilnost i sigurnost, javno zdravlje, mogućnosti za obrazovanje i zapošljavanje žena, kao i izglede za dobrobit i razvoj djece i zajednica;

S. budući da fizičko, seksualno ili psihološko nasilje i zlostavljanje snažno utječu na žrtve i mogu prouzročiti tjelesnu, spolnu, emocionalnu ili psihološku štetu ili ekonomski i financijski gubitak;

T. budući da se i počinitelji kaznenih djela nad ženama i dalje ne kažnjavaju i da se nekažnjavanje mora iskorijeniti tako da se osigura da se počinitelji kazneno gone te da žene i djevojčice koje su preživjele nasilje dobiju odgovarajuću potporu i priznavanje u okviru pravosudnog sustava; budući da je ključno osigurati tečajeve osposobljavanja za pružatelje usluga koji se bore protiv nasilja nad ženama, na primjer za policiju, suce ili tvorce politika;

U. budući da EU u suradnji s državama članicama mora poduzeti sve potrebne mjere za promicanje i zaštitu prava svih žena i djevojčica na život bez nasilja, i u javnoj i u privatnoj sferi;

V. budući da osam godina nakon njezina donošenja Istanbulsku konvenciju još nisu ratificirale sve države članice ni EU;

1. osuđuje sve oblike rodno uvjetovanog nasilja i žali zbog činjenice da su žene i djevojčice i dalje izložene psihološkom, fizičkom, seksualnom i ekonomskom nasilju, uključujući nasilje u obitelji, seksualno uznemiravanje, kibernasilje, uhođenje na internetu, silovanje, rani i prisilni brak, sakaćenje ženskih spolnih organa, zločine počinjene iz časti, prisilni pobačaj, prisilnu sterilizaciju, seksualno iskorištavanje i trgovinu ljudima te druge oblike nasilja koji predstavljaju teško kršenje njihovih ljudskih prava i dostojanstva; duboko je zabrinut zbog pojave femicida u Europi, što je najekstremniji oblik nasilja nad ženama;

([17]) https://www.un.org/en/events/endviolenceday/

2. poziva Vijeće da žurno zaključi ratifikaciju Istanbulske konvencije od strane EU-a na temelju širokog pristupanja bez ograničenja te da zagovara njezinu ratifikaciju u svim državama članicama; poziva Vijeće i Komisiju da zajamče potpunu integraciju Konvencije u zakonodavni i politički okvir EU-a; podsjeća na to da pristupanje EU-a Istanbulskoj konvenciji države članice ne oslobađa od ratificiranja Konvencije na nacionalnoj razini; poziva države članice da ubrzaju pregovore o ratifikaciji i provedbi Istanbulske konvencije, a posebno poziva Bugarsku, Češku, Mađarsku, Latviju, Litvu, Slovačku i Ujedinjenu Kraljevinu koje su potpisale, ali nisu ratificirale Konvenciju, da to učine bez odgađanja;

3. snažno osuđuje pokušaje u nekim državama članicama da se povuku mjere koje su već poduzete u provedbi Istanbulske konvencije i borbi protiv nasilja nad ženama;

4. poziva države članice da zajamče pravilnu provedbu i izvršavanje Konvencije te odgovarajuće financijske i ljudske resurse radi sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i rodno uvjetovanog nasilja te zaštite žrtava; apelira na države članice da u obzir uzmu preporuke skupine stručnjaka Vijeća Europe za djelovanje protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja (GREVIO) te da poboljšaju svoje zakonodavstvo kako bi bilo usklađenije s odredbama iz Istanbulske konvencije;

5. naglašava da je Istanbulska konvencija i dalje međunarodna norma i ključni instrument za iskorjenjivanje pošasti rodno uvjetovanog nasilja primjenom cjelovitog, sveobuhvatnog i koordiniranog pristupa kojim se prava žrtve stavljaju u središte, rješavanjem pitanja nasilja nad ženama i djevojčicama te rodno uvjetovanog nasilja, uključujući nasilje u obitelji, iz cijelog niza perspektiva, predviđanjem mjera kao što su sprečavanje nasilja, borba protiv diskriminacije, mjere kaznenog prava za borbu protiv nekažnjavanja, zaštita žrtava i pružanje potpore žrtvama, zaštita djece, zaštita tražiteljica azila i žena izbjeglica, uvođenje postupaka procjene rizika i ocjene rizika i bolje prikupljanje podataka te kampanje ili programi za podizanje razine osviještenosti, među ostalim u suradnji s nacionalnim tijelima za ljudska prava i ravnopravnost, civilnim društvom i nevladinim organizacijama;

6. osuđuje napade i kampanje protiv Istanbulske konvencije na temelju namjernog pogrešnog tumačenja Konvencije i krivog predstavljanja njezina sadržaja javnosti;

7. odlučno potvrđuje da je uskraćivanje usluga u vezi sa spolnim i reproduktivnim zdravljem i pravima oblik nasilja nad ženama i djevojčicama te ističe da je Europski sud za ljudska prava u brojnim prilikama presudio da se restriktivnim zakonima o pobačaju i njihovom neprovedbom krše ljudska prava žena;

8. ističe da su kampanje za podizanje razine osviještenosti čiji je cilj suzbijanje rodnih stereotipa i patrijarhalnog nasilja te promicanje nulte tolerancije na uznemiravanje i rodno uvjetovano nasilje temeljni alati za borbu protiv tog kršenja ljudskih prava; smatra da su opsežnije obrazovne strategije za borbu protiv diskriminacije ključno sredstvo za sprečavanje svih oblika nasilja, posebno rodno uvjetovanog nasilja, naročito u adolescenciji;

9. naglašava da bi mjere za borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja, da bi bile učinkovitije, trebale biti popraćene mjerama čiji je cilj promicanje osnaživanja i ekonomske neovisnosti žena žrtava nasilja;

10. traži od Komisije i država članica da osiguraju odgovarajuće rodno osjetljivo osposobljavanje, postupke i smjernice u kojima su prava žrtve u središtu za sve stručnjake koji se bave žrtvama svih činova rodno uvjetovanog nasilja kako bi se izbjegla diskriminacija, traumatizacija ili ponovna viktimizacija tijekom sudskih, medicinskih i policijskih postupaka; poziva na ta poboljšanja kako bi se povećala stopa prijavljivanja takvih kaznenih djela;

11. podsjeća na svoje stajalište da podupire izdvajanje 193,6 milijuna EUR posebno za mjere kojima se sprečavaju i suzbijaju svi oblici rodno uvjetovanog nasilja i promiče potpuna provedba Istanbulske konvencije u programu Prava i vrijednosti te naglašava važnost dodjele dostatnih sredstava i na razini država članica;

12. ponavlja svoj poziv Komisiji da nakon procjene učinka revidira Okvirnu odluku EU-a o suzbijanju određenih oblika i načina izražavanja rasizma i ksenofobije kazneno-pravnim sredstvima koja je trenutačno na snazi kako bi se uključilo poticanje na mržnju na temelju roda, seksualne orijentacije, rodnog identiteta i spolnih obilježja;

13. poziva države članice da osiguraju potpunu provedbu i izvršavanje relevantnog zakonodavstva koje je već na snazi;

14. poziva Komisiju i države članice da poboljšaju dostupnost i usporedivost kvalitetnih razvrstanih podataka o rodno uvjetovanom nasilju u sklopu suradnje s Eurostatom, EIGE-om i Agencijom za temeljna prava u skladu s obvezama iz Konvencije u pogledu prikupljanja podataka i istraživanja; ponovno poziva Komisiju da uspostavi Europski opservatorij za praćenje rodno uvjetovanog nasilja s točnim i usporedivim podacima (po uzoru na Opservatorij za nasilje nad ženama EIGE-a);

15. naglašava važnost uspostave formalnih postupaka za prijavljivanje seksualnog uznemiravanja na radnom mjestu te namjenskog osposobljavanja i kampanja za podizanje razine osviještenosti jer je to način za provedbu načela dostojanstva na radnom mjestu i primjenu pristupa nulte tolerancije kao norme; smatra da bi u tom pogledu europske institucije trebale biti primjer;

16. poziva predsjednika Europskog parlamenta, Predsjedništvo i upravu Parlamenta da nastave raditi na tome da Europski parlament bude radni prostor bez uznemiravanja i seksizma te da u skladu sa zahtjevima iz Rezolucije o borbi protiv spolnog uznemiravanja i zlostavljanja u EU-u iz 2017. provedu sljedeće mjere: 1. da naruče vanjsku reviziju dvaju postojećih odbora za borbu protiv uznemiravanja u Europskom parlamentu i da javno podijele rezultate tih revizija; 2. da promjene sastav tijela za borbu protiv uznemiravanja tako da u njima budu vanjski pravni, medicinski i terapeutski stručnjaci s punim pravom glasa i 3. da za sve zastupnike u EP-u i sve kategorije članova osoblja provedu obvezno osposobljavanje o poštovanju i dostojanstvu na radnom mjestu;

17. pozdravlja snažan angažman izabranog predsjednika da učini još više za suzbijanje rodno uvjetovanog nasilja, pružanje bolje potpore žrtvama, za to da pristupanje EU-a Istanbulskoj konvenciji bude prioritet Komisije i za korištenje mogućnosti iz Ugovora kako bi se nasilje nad ženama dodalo u katalog kaznenih djela EU-a;

18. traži od Komisije da borbu protiv rodno uvjetovanog nasilja uvrsti kao prioritet u sljedeću europsku strategiju za rodnu ravnopravnost uključivanjem odgovarajuće politike te zakonodavnih i nezakonodavnih mjera;

19. poziva Komisiju da podnese zakonodavni akt o sprečavanju i suzbijanju svih oblika rodno uvjetovanog nasilja, uključujući nasilje nad ženama i djevojčicama; u tom se kontekstu obvezuje da će istražiti sve moguće mjere, među ostalim o kibernasilju, koristeći se pravom na zakonodavnu inicijativu iz članka 225. UFEU-a;

20. poziva Komisiju i Vijeće da aktiviraju prijelaznu klauzulu iz članka 83. stavka 1. UFEU-a kako bi se u katalog kaznenih djela EU-a uvrstilo nasilje nad ženama i djevojčicama te ostali oblici rodno uvjetovanog nasilja;

21. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, vladama država članica te Parlamentarnoj skupštini Vijeća Europe.